

PM

Kunskapsresultat i Vellinge kommun

En analys av skillnader mellan flickors
och pojkars kunskapsresultat i
grundskolan

Annika Andersson, Malin Bardenstam och
Maria Brännström

2015-10-23

Förord

VIS, Vetenskap i Skolan fick i augusti 2015 i uppdrag av Vellinge kommun att analysera kunskapsresultaten i grundskolan för läsåret 2014/2015 i form av betyg, meritvärde, andelen elever som nått målen i samtliga ämnen samt resultat på NP i åk 3, 6 och 9.

Inom ramen för uppdraget, att analysera kunskapsresultaten i grundskolan i Vellinge kommun 2014/15, beställdes även en internkontroll. Eleverna i Vellinge når höga kunskapsresultat men betygsstatistiken visar att det finns skillnader mellan flickors och pojkars betyg i kommunen: generellt sett når flickorna högre betyg än pojkarna. Undersökningen har därför som syfte att belysa skillnader mellan pojkar och flickors kunskapsresultat i grundskolan avseende betyg, meritvärde samt andelen elever som nått målen i samtliga ämnen. Resultatet redovisas i form av detta PM.

VIS är en stöd- och förmedlingsorganisation för forskarutbildade pedagoger i Skåne. De forskarutbildade lärarna har genom sin professionsbakgrund som pedagoger såväl praxisnära erfarenheter av skolverksamheten som ämnesteoretisk och ämnesdidaktisk forskarutbildning inom skolans ämnen.

Resultatet redovisas i form av promemoria som har tagits fram av tekn lic Annika Andersson, fil lic Malin Bardenstam samt fil lic Maria Brännström.

Maria Brännström
Verksamhetsledare
VIS

Innehåll

Förord	1
Innehåll	2
Inledning	3
Analys av resultat i årskurs 9	4
Meritvärden i Vellinge jämfört med övriga riket	4
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i Vellinge jämfört med riket.....	5
Medelbetyg i Vellinge: matematik, svenska och engelska	6
Betyg jämfört med resultat på nationella prov 2015	6
Skillnader mellan flickors och pojkars betyg 2013 -2015	8
Analys av resultat i årskurs 6	12
Betyg jämfört med resultat på nationella prov 2015	12
Skillnader mellan flickors och pojkars betyg 2013-2015	13
Skillnader mellan betyg i årskurs 6 och betyg i årskurs 9	15
Sammanfattning av resultaten	16
Vad säger forskningen?	16
Referenser	18

Inledning

Enligt rapporten *Grundskola 2015* utgiven av Sveriges kommuner och landsting (SKL 2015) konstateras att flickor har högre resultat än pojkar i samtliga ämnen med undantag för idrott och hälsa i både årskurs 6 och 9 för riket i sin helhet. Vidare dras slutsatsen att elever med höga betyg har fått ännu högre betyg, medan elever med låga betyg har fått ännu lägre i jämförelse med tidigare år. Det innebär att skillnaderna mellan elevernas resultat ökar i årskurs 9. Betygen i årskurs 6 för riket visar att fyra av fem elever uppnår kunskapskraven i alla ämnen. Även i årskurs 6 presterar flickor bättre än pojkar (SKL 2015).

För att kunna jämföra skillnader mellan flickors och pojkars kunskapsresultat har betyg och provresultat från åren 2013 - 2015 för elever i åk 6 och 9 analyserats. Resultaten har även ställts mot resultat för riket. Avslutningsvis har analysen sammanfattats och vissa av resultaten har belysts utifrån aktuell forskning om flickor och pojkar i skolan.

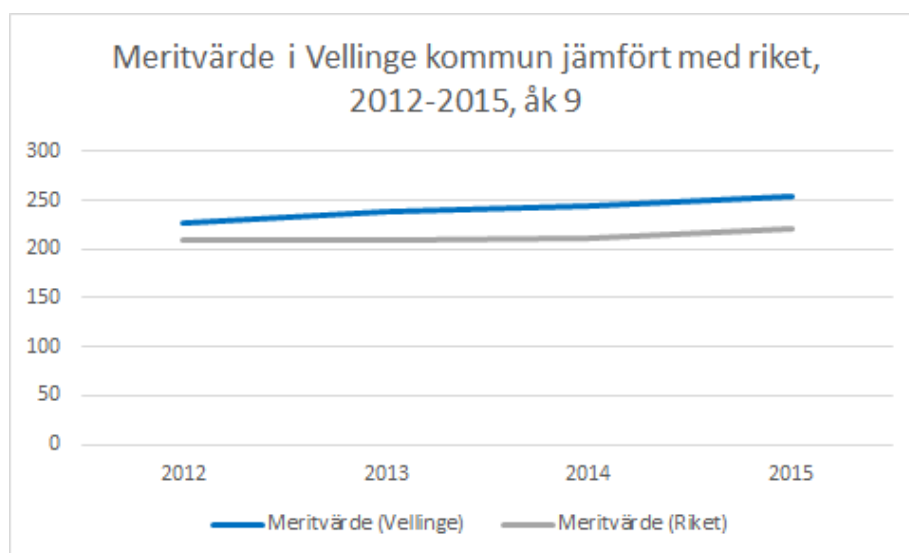
Vid den statistiska bearbetningen har betyget A omvandlats till 20, betyget B till 17,5 o.s.v. Därför anges skillnader i betyg med hjälp av siffror. En skillnad på 2,5 motsvarar alltså ett betygssteg. I diagrammen markeras svenskämnet med grönt, matematik med blått och engelska med rött.

Analys av resultat i årskurs 9

I följande avsnitt jämförs betyg i flera ämnen och meritvärden mellan flickor och pojkar i Vellinge. För att få en förståelse för resultaten i Vellinge jämförs de med resultaten i övriga riket. I avsnittet görs även jämförelser mellan betygen på de nationella proven i svenska, matematik och engelska och betygen i samma ämnen i Vellinge kommun 2015.

Meritvärden i Vellinge jämfört med övriga riket

Pojkar och flickor i Vellinge lyckas generellt bättre med sina studier än motsvarande grupp i riket. I figur 1 visas hur det genomsnittliga meritvärdet förändrats mellan läsåret 2011/12 till 2014/15 i Vellinge jämfört med riket. I Vellinge har meritvärdet *ökat stadigt*, från 227,5 till 253,8. En förklaring till ökningen 2015 är att meritvärdet här baseras på 17 betyg, medan det tidigare räknats fram utifrån 16 betyg. Diagrammet visar att meritvärdet är lägre än i Vellinge och att *skillnaden dessutom har ökat*. Eleverna i Vellinge har inte bara högre meritvärden än eleverna i riket, de drar under den senaste fyraårsperioden även alltmer ifrån eleverna i övriga Sverige.

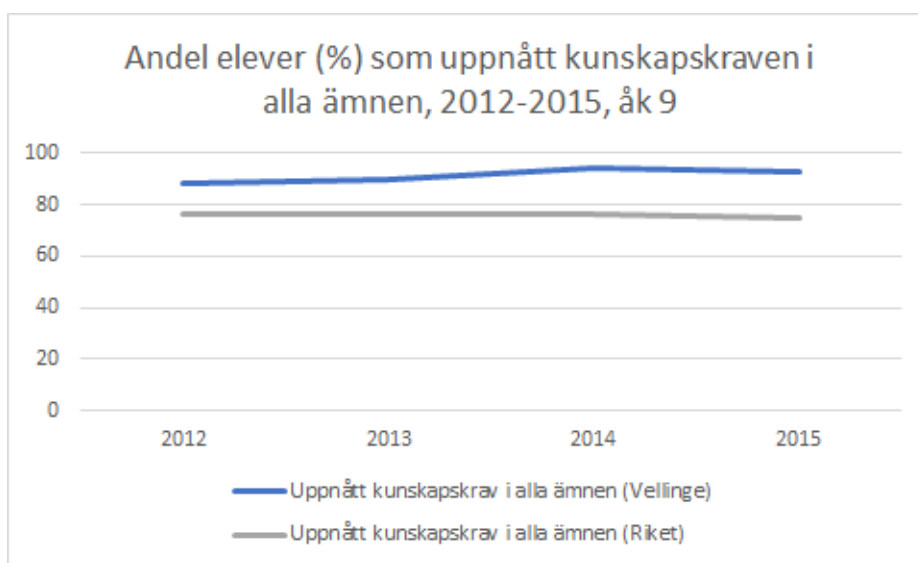
Figur 1. Genomsnittliga meritvärden i Vellinge (ca 300 elever) jämfört med riket (80-85 000 elever), för åk 9, 2012-2015. Statistik från SIRIS.skolverket.se

En förklaring till det höga resultatet kan vara att Vellinge kommun ligger i en storstadsregion med många utbildningsmöjligheter. Vilka kommuner som ligger i anslutning till den egna kommunen har betydelse visar Skolverksrapporten *Det svåra valet* (2013). Elever som går i en skola i en storstadsregion, visar sig ofta mera intresserade av höga betyg då de ser betygen som en naturlig väg vidare i utbildnings- och arbetslivet. I Skolverkets rapport visar resultatet att detta gäller både för skolor med en homogen sammansättning av elever från medelklassen men att det också gäller för skolor med en blandning av elever från både medel- och arbetarklass. Ytterligare en förklaring till det höga resultatet kan vara elevgruppens bakgrund. Enligt SKL:s statistik i *Grundskola 2015* uppvisar Vellinge kommun en större andel elever med föräldrar som har en högre utbildningsnivå i jämförelse med andra kommuner. Vellinge har också färre elever med nyinvandrar- och/eller

invandrarbakgrund. Detta är båda faktorer som enligt undersökningar brukar påverka elevers resultat. Båda faktorer kan ses som orsaker till att Vellinges elever lyckas bättre i skolan än riket i övrigt. (*Grundskola 2015*, s 14).

Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i Vellinge jämfört med riket

I figur 2 nedan visas hur allt fler av Vellinges elever blir godkända i alla ämnen de senaste åren. Möjligen kan man se en tendens till stagnation mellan 2014 och 2015, men så många som 93-94 % av alla elever i åk 9 har minst godkänt betyg i samtliga ämnen. Denna andel ska jämföras med 75 % i riket. Diagrammet visar också att skillnaden mellan andelen elever som blir godkända i alla ämnen i Vellinge jämfört med riket har ökat de senaste åren.

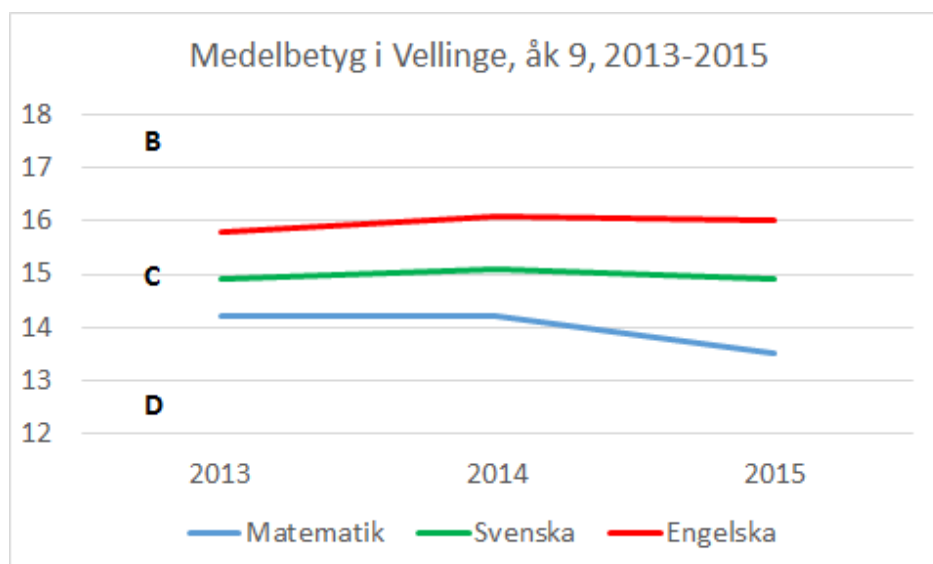

Figur 2. Andel elever (%) i Vellinge (ca 300 elever) som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen jämfört med riket (80-85 000 elever) för åk 9, 2012-2015 (data från SIRIS.Skolverket.se).

Medelbetyg i Vellinge: matematik, svenska och engelska

Statistiken över meritvärden visar att eleverna i Vellinge generellt sett nått allt högre kunskapsresultat under de senaste åren. I följande avsnitt analyseras ämnena matematik, svenska och engelska med syfte att undersöka om resultaten i dessa ämnen förändrats.

I figur 3 visas hur medelbetyget för samtliga elever i kommunen förändrats de senaste tre åren.

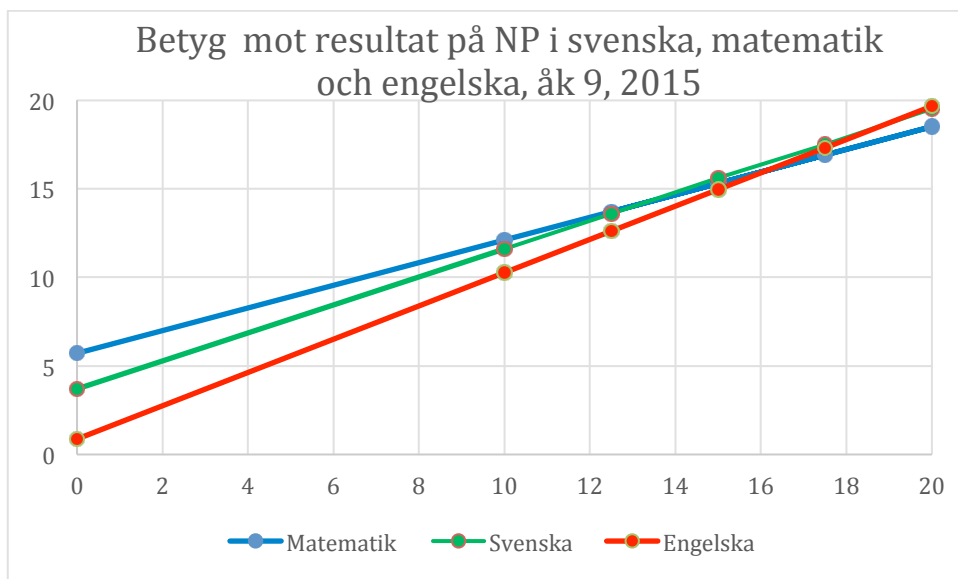
Figur 3. Medelbetyg i Vellinge i matematik, svenska och engelska, år 9, 2013 -2015.

I diagrammet har betyg D, C och B lagts in för att skapa förståelse för förhållandet mellan värdena i diagrammet. Noteras kan att eleverna får högst betyg i ämnet engelska där medelbetyget har varit 16,0 de senaste åren. Även i svenska, där eleverna i snitt har 15,0, eller C, ligger medelbetyget stabilt under samma period. I matematik däremot, finns en tendens till nedgång av elevernas resultat mellan 2014 och 2015.

Betyg jämfört med resultat på nationella prov 2015

För att ta reda på hur resultaten på de nationella proven påverkar betygen för eleverna har en statistisk analys mellan dessa två parametrar utförts. I figur 4 visas resultatet av denna analys när det gäller ämnet svenska, matematik och engelska. På y-axeln (lodrät) illustreras betyget i respektive ämne och på x-axeln (vågrät) illustreras provbetyget på det nationella provet i samma ämne.

De heldragna linjerna illustrerar korrelationen (sambandet) mellan betyg och provbetyg. I verkligheten finns det runt 260 punkter bakom varje linje (en för varje elev). Diagrammet visar den linje som bäst anpassas till alla dessa resultat. Punkterna i diagrammet illustrerar således snittet av det betyg eleverna erhållit vid varje betygsnivå på det nationella provet.

Figur 4. Betyg i svenska, matematik och engelska (y-axel) mot resultat på NP (x-axel) för årskurs 9, 2015.

Värdet på r (korrelationskoefficienten) är 0,8-0,9 vilket visar att det är väldigt god överensstämmelse mellan elevernas resultat på NP och deras betyg.

Den bästa överensstämmelsen mellan resultat på nationella provet och betyg i ämnet föreligger i ämnet engelska. I engelska får eleverna i snitt samma betyg i ämnet som de hade på nationella provet. Ett C på nationella provet motsvarar alltså i snitt ett C i betyg, liksom ett A på nationella provet motsvarar ett A i slutbetyg.

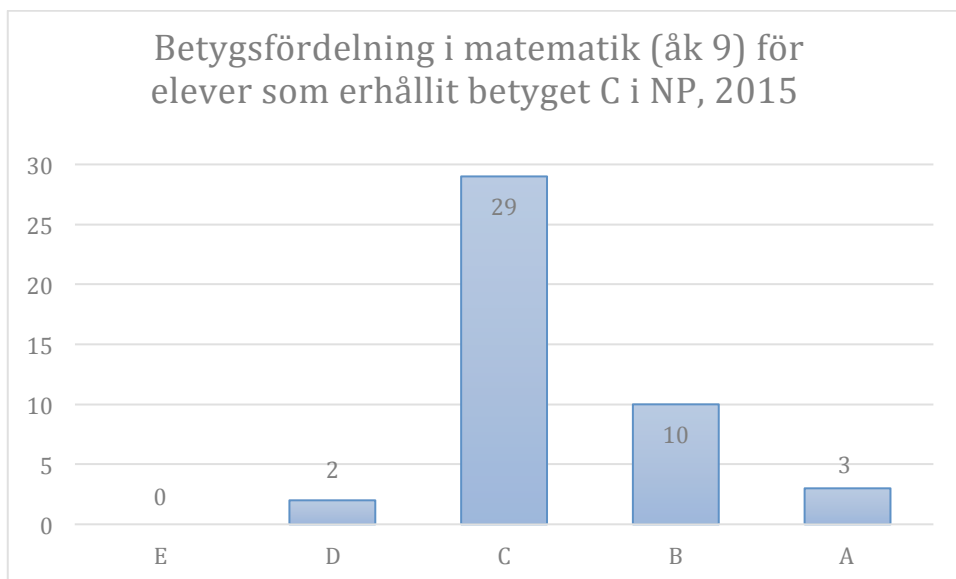
Linjen som visar resultatet för ämnet matematik har en skärningspunkt i y-axeln med värdet 5,7. Det visar att flera av de svagare eleverna, som har haft F på nationella provet, ändå får ett E i slutbetyg. I ämnet matematik utgör denna grupp 19 elever. Av dessa elever är 11 pojkar och 8 flickor.

I ämnet svenska ligger skärningspunkten med y-axeln på 3,7, vilket visar att några elever får högre betyg än vad deras resultat på nationella provet visade. Det är fyra elever som får E i betyg trots att de hade F på nationella provet.

För att illustrera spridningen i betyg vid varje betygsnivå på det nationella provet visas figur 5. Sammanlagt 44 elever fick betyget C på det nationella provet i matematik. Figuren visar att 29 elever erhållit samma slutbetyg som betyget på det nationella provet.

13 elever (vilket motsvarar nästan en tredjedel av eleverna) fick ett högre slutbetyg; 10 elever fick ett B och 3 elever fick ett A, när de hade fått ett C på det nationella provet.

Två elever fick ett lägre slutbetyg i matematik (D) än vad de hade erhållit på det nationella provet.

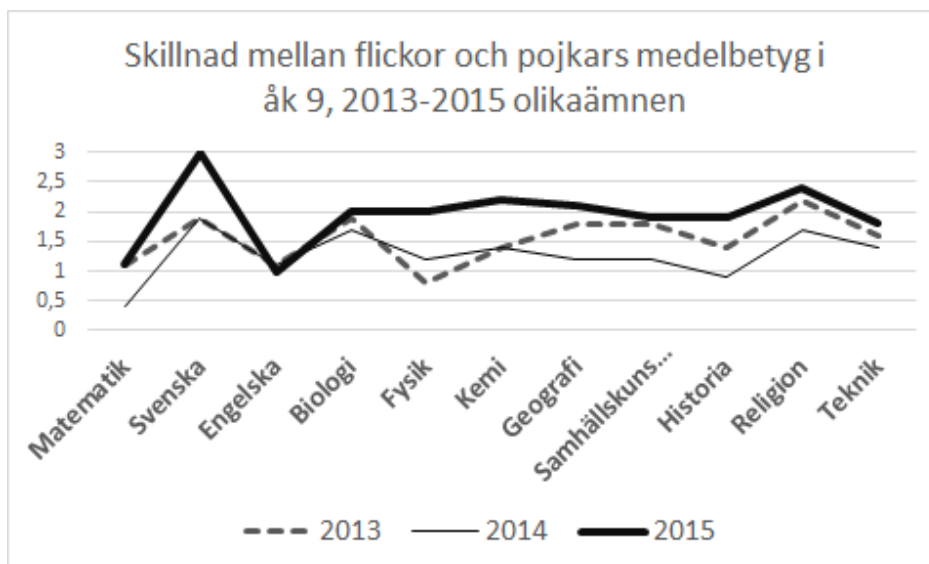
Figur 5. Betygsfördelning (antal elever) för de (44 st) som erhöill C på det nationella provet i matematik, årskurs 9, 2015.

Skillnader mellan flickors och pojkars betyg 2013 -2015

I figur 6 visas ett diagram som illustrerar *skillnaden* mellan flickor och pojkars resultat i olika ämnen under perioden 2013-2015. Flickorna har ett betygsvärde som är 0,5-3,0 högre jämfört med pojkarna. Det motsvarar alltså en skillnad som varierar mellan $\frac{1}{5}$ betygssteg och mer än ett helt betygssteg.

Figuren visar att flickorna har högre betyg än pojkarna i *samtliga* ämnen som representeras i diagrammet. Skillnaderna mellan flickor och pojkar har dessutom *ökat* i *alla* ämnen utom i engelska mellan 2013-2015.

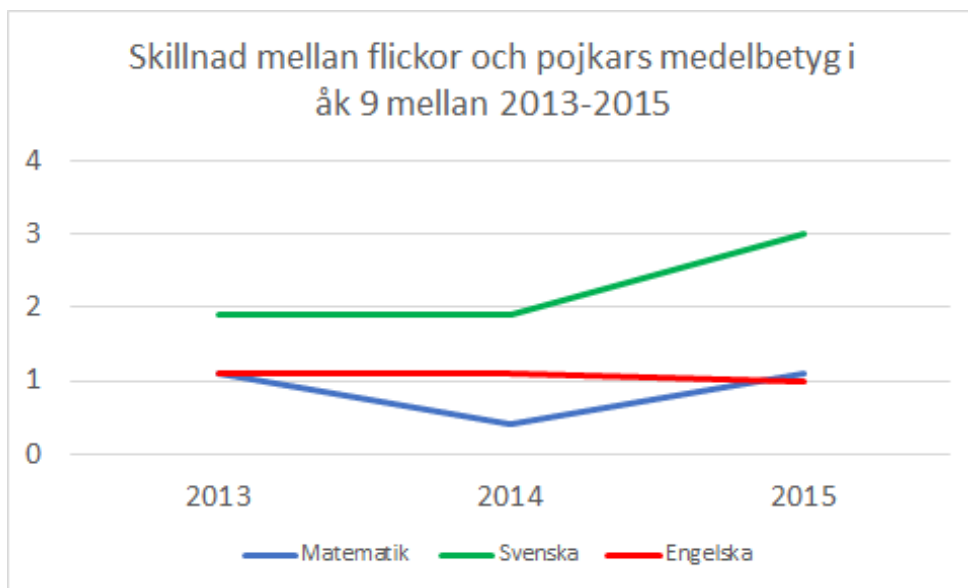
Störst är betygsskillnaderna i svenska, religionskunskap och kemi men skillnaderna har *ökat mest* i svenska, fysik och kemi. Samtliga skillnader i betyg mellan flickor och pojkar 2015 är signifikanta (statistiskt säkerställda) *utom* i engelska, varför man kan dra slutsatsen att engelska är det enda ämnet där flickor och pojkar ligger på samma betygsnivå i årskurs 9.

Figur 6. Skillnader mellan flickor och pojkars medelbetyg i olika ämnen, åk 9, 2013-2015.

Lisa Asp-Onsjö och Ann-Sofie Holm är två forskare som intresserat sig för hur dagens skolkultur ser ut för flickor och pojkar. De menar att de senare årens ökade fokus på kunskapsresultat, och med det ett ökat antal nationella prov, har gjort att det odlats en allt tydligare prestationskultur. Asp-Onsjö och Holm menar att flickorna hanterar denna kultur bättre än pojkarna. De kan i sitt material se att det är mera accepterat för flickor att studera. Flickor talar också oftare om skolan som en väg vidare och visar i intervjuer att de uppfattar att man som flicka behöver vara duktigare än motsvarande pojke för att ta sig vidare i arbets-liv och vidare studier (*Att lyckas i skolan*, 2014). Detta kan vara faktorer som också påverkar flickorna i Vellinge kommun och därmed också deras resultat. En annan faktor att ta hänsyn till är flickors och pojkars förhållningssätt till skolan. I *Att lyckas i skolan* (2014) beskrivs hur pojkar och flickor har olika inställning till skolarbete och skolmiljön. Elisabeth Öhrn beskriver hur pojkarna beskriver att de inte "vill leva genom skolan" (Öhrn 2014:181) och att pluggkultur och studier inte enbart kan fylla deras liv. Pojkar beskriver i dessa studier hur deras liv behöver bestå av både skola och ett socialt liv utanför. Flickorna däremot ser gärna att deras liv speglas i skolan och söker snabbare en social relation till sina lärare på ett sätt som inte pojkar gör (ibid:182). Skolans, och skolkunskapens, roll i pojkarnas och flickornas liv bör också påverka deras läxläsning, deras studieteknik. Nationella undersökningar om studievana och studiero visar också att flickor lägger ner mera tid på läxläsning än vad pojkarna gör (SOU 2009:64). Likande resultat visar också andra undersökningar som gjorts bland grundskoleelever (se Öhrn 2014).

Skillnaderna i medelbetyg i kärnämnen matematik, svenska och engelska har analyserats närmare. Resultaten illustreras i figur 7.

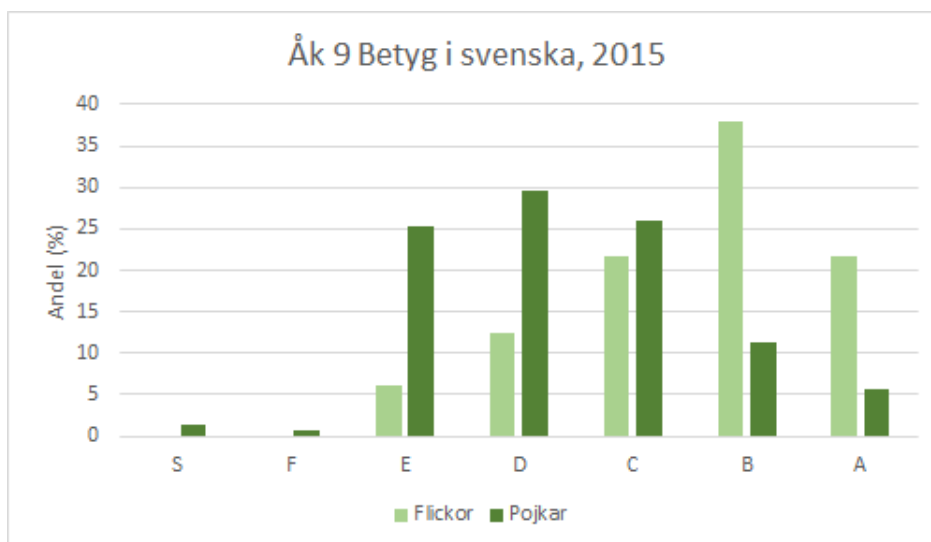

Figur 7. Skillnad mellan flickors och pojkars medelbetyg i matematik, svenska och engelska, år 9, 2013-2015.

Skilnaderna mellan flickors och pojkars betyg i matematik- och engelska ligger på ca 1 över treårsperioden. Det innebär att skillnaderna mellan flickors och pojkars betyg är mindre än ett halvt betygssteg.

I svenska däremot är skillnaden större och den har dessutom ökat till 3 under 2014/2015. Det innebär att skillnaderna mellan flickors och pojkars betyg i svenska i medeltal är *mer än ett helt betygssteg*.

För att belysa skillnaden mellan flickors och pojkars betyg i ämnet svenska visas i figur 8 betygsfördelningen för läsåret 2014/2015.

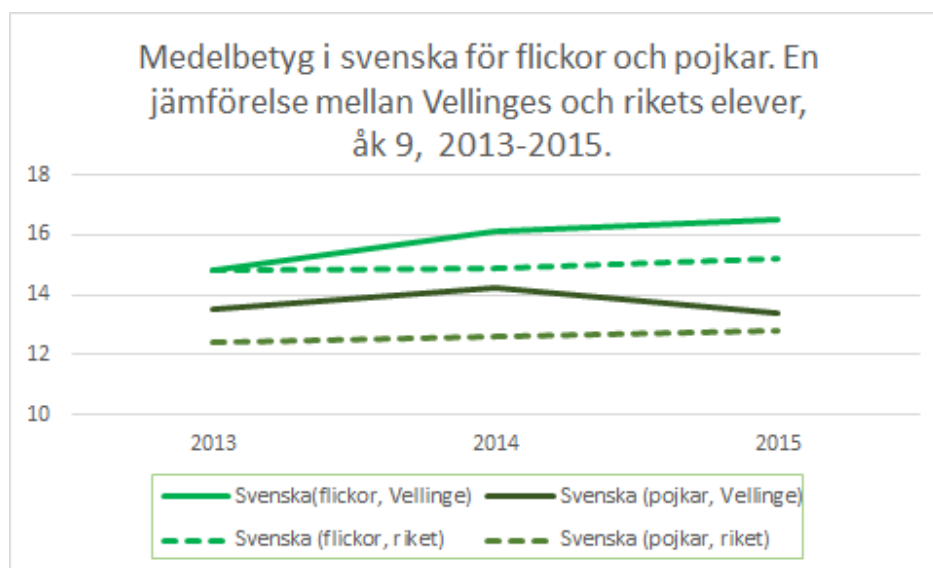
Figur 8. Betygsfördelning i ämnet svenska, år 9 för flickor resp. pojkar läsåret 2014/2015. S= underlag saknas.

Diagrammet visar tydligt den stora skillnaden mellan flickors och pojkars betyg i svenska. Exempelvis har ca 60 % av flickorna A eller B i betyg, medan motsvarande siffra för pojkarna är lägre än 20 %. På samma sätt är pojkarna överrepresenterade bland de lägre

betygen; ca 55 % har betyget D eller E, medan andelen flickor som har något av dessa betyg är mindre än 20 %.

I *Kemiämnet i Kristianstad - Vilka faktorer är viktiga för en framgångsrik undervisning?* (Christensson m.fl. 2015) framkommer att det finns ett samband mellan betyget i svenska och betygen i matematik och kemi. Resultaten i figur 4, 5 och 6 kan indikera detsamma: ett högt betyg i svenska är en förutsättning för höga betyg - inte bara i kemi - utan i samtliga ämnen utom engelska. Enligt Skolverkets statistik, som omfattar riket, är resultatskillnaderna mellan flickor och pojkar också störst i svenska där pojkar halkar efter (*Flickor och pojkar i skolan-hur jämställt är det?* SOU 2009:64, s. 122). Många skolforskare menar att det är särskilt allvarligt att det just är i ämnet svenska som de stora betygsskillnaderna finns. Undersökningar har visat att elever enklare kan tillgodogöra sig andra ämnens innehåll genom goda resultat i svenskämnet. Man talar om överspridningseffekter.

För att belysa skillnaden mellan flickors och pojkars betyg i ämnet svenska i Vellinge med flickors och pojkars betyg i ämnet svenska i riket visas i figur 9 medelbetyget för läsåren 2013 - 2015.

Figur 9. Medelbetyg i svenska för flickor och pojkar i Vellinge och riket. åk 9, 2013-2015. Data från SIRIS. Skolverket.se.

Flickor i Vellinge har högre betyg i svenska än flickor i riket. Flickornas betyg har i Vellinge dessutom ökat de tre senaste åren. 2013 var betygen i svenska hos flickorna jämförbara med betygen hos resten av Sveriges flickor men 2015 är skillnaden ungefär ett halvt betygssteg till Vellingeflickornas fördel.

För pojkar i Vellinge är trenden den motsatta. Pojkarna i Vellinge har från 2013 haft högre betyg än pojkar i riket men skillnaden har minskat. 2015 har Vellingepojkarna endast marginellt högre betyg i svenska än pojkarna i riket (ca $\frac{1}{5}$ betygssteg).

2014 hade Vellinges pojkar ungefär lika höga betyg som rikets flickor i svenska, men under treårsperioden har rikets flickor förbättrat sina betyg i svenska samtidigt som Vellinges pojkar har försämrat sina betyg i svenska, vilket har lett till ett gap på nästan ett helt betygssteg. Pojkarna i Vellinge har gått från att ha nästan lika höga betyg som flickorna i riket (2014) till att ha nästan lika låga betyg som pojkarna i riket (2015).

Pojkarna i Vellinge kommun presterar generellt bättre än pojkar i riket. Detta kan tyda på att pojkarna i kommunen har närmare till denna medelklasskultur som beskrivs av bland annat Beverley Skeggs (2000) med flera och som författarna till *Att lyckas i skolan* (2014) ser som en bidragande orsak till hur väl man lyckas i sina studier. Jan Gustafsson skriver i kapitlet "De framgångsrika pojkarna" i *Att lyckas i skolan* om de pojkar som han menar både kan "balansera sociala relationer och bra skolprestationer". Denna grupp pojkar är under de senare åren betydligt mindre beforskad än gruppen av pojkar som inte lyckas i skolan. Gustafsson (i *Att lyckas i skolan* 2014:142) menar att nyckeln till att pojkar lyckas i skolan ligger i det *kollektiva* lärande och att skolan som institution har mycket att vinna på att se över sina rutiner kring på vilket sätt man lär. Mycket av dagens forskning om grundskolan visar att den styrs av en individcentrerad undervisning (se exempelvis *Young People's influence and democratic education: ethnographic studies in upper secondary schools?* 2011). För pojkarna som lär genom det kollektiva lärandet, såsom Gustafsson beskriver, kan detta bli ett problem. Också andra forskare har kommenterat de pojkar vars resultat ligger i linje med högpresterande flickors. Lisa Asp-Onsjö skriver i kapitlet "Parallella positioneringar bland pojkar. Om sociala hierarkier och skolprestationer" i *Att lyckas i skolan* (2014) hur pojkar och flickor tycks skapa olika relationer till studier och skolplugg. Hon talar om skolan som kunskapsarena och refererar liksom flera andra forskare som studerar genus och skola till balansen mellan sociala relationer och kunskapsarena. Onsjö beskriver hur alla elever behöver förhålla sig till "relationen mellan kunskapsinläring, betyg och social status bland kamrater" (ibid: 120). Hon menar att detta spel syns och märks tydligast bland pojkar. Onsjö kan i sitt material se att pojkar från medelklassbakgrund är de som lättast kan hantera relationen mellan kompisar och skola och enklast få den att fungera.

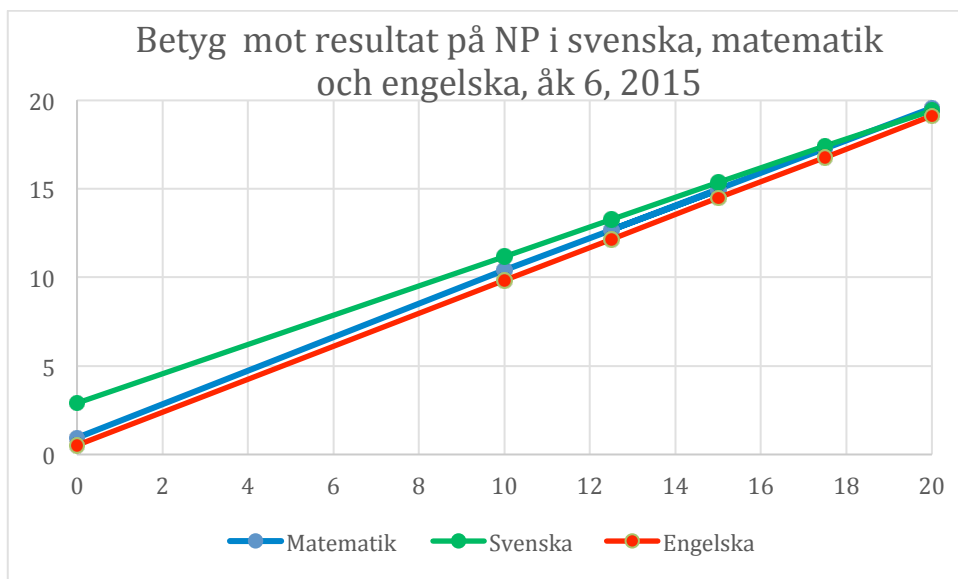
Analys av resultat i årskurs 6

I följande avsnitt görs först en jämförelse mellan betygen på de nationella proven i svenska, matematik och engelska och betygen i samma ämnen i Vellinge kommun 2015. Därefter analyseras skillnaderna mellan pojkars och flickors betyg över en treårsperiod.

Betyg jämfört med resultat på nationella prov 2015

För att ta reda på hur sambandet mellan resultaten på de nationella proven och betygen i respektive ämne för har en statistisk analys mellan dessa två parametrar utförts. I figur 10 visas resultatet av denna analys.

Den heldragna linjen illustrerar sambandet (korrelationen) mellan betyg och provbetyg. I verkligheten finns det 316 punkter (en för varje elev) Diagrammet visar den linje som bäst anpassas till alla dessa resultat. Punkterna i diagrammet illustrerar därför snittet av det betyg eleverna erhållit vid varje betygsnivå på det nationella provet.

Figur 10. Betyg i svenska, matematik och engelska (y-axel) mot resultat på NP (x-axel) för årskurs 6, 2015.

Värdet på r (korrelationskoefficienten) som ligger på 0,91-0,94 visar är att det är *väldigt god överensstämmelse mellan barnens resultat på NP och deras betyg*. Korrelationen i årskurs 6 är ännu högre än motsvarande i årskurs 9. Det betyder t.ex. att ett C på det nationella provet i snitt motsvarar ett C i betyg.

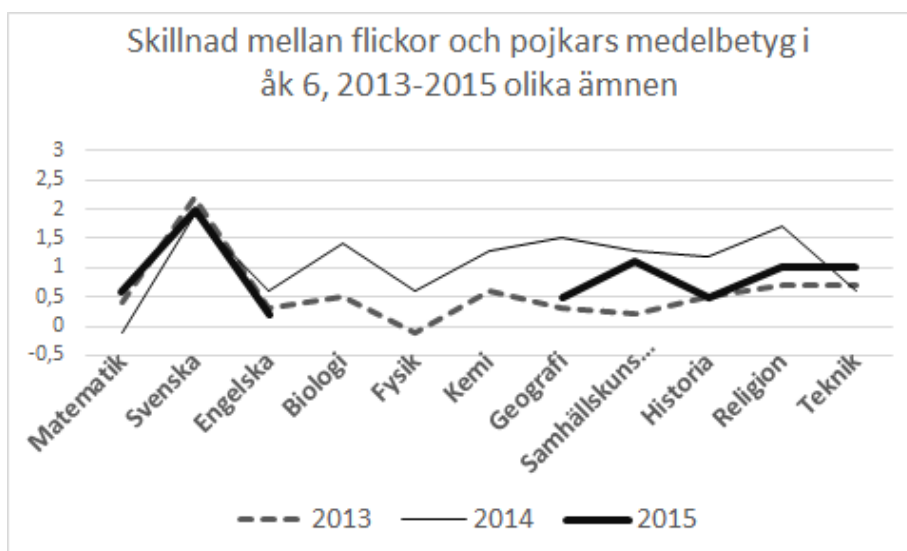
Speciellt god är korrelationen för ämnena matematik och engelska. I ämnet matematik skär linjen y-axeln i värdet 2,9 vilket tyder på att man de svagare eleverna får något högre betyg än vad de presterar på nationella provet.

Korrelationen mellan betyg och resultat på nationella proven är generellt bättre i årskurs 6 än motsvarande i årskurs 9, vilket skulle kunna tyda på att lärarna i den lägre årskursen i högre grad baserar sina betyg på resultaten från de nationella proven.

I följande avsnitt jämförs betyg i flera ämnen mellan flickor och pojkar i Vellinge. För att få en förståelse för resultaten i Vellinge jämförs de med resultaten i övriga riket.

Skillnader mellan flickors och pojkars betyg 2013-2015

I figur 11 visas skillnaden mellan flickors och pojkars betyg, åk 6 för några olika ämnen. Underlaget är mindre jämfört med analysen i åk 9, eftersom vissa av skolorna inte utdelar betyg i enskilda SO- resp. NO-ämnen utan bara ett samlat betyg i varje block. För 2015 är det 50-60 % av eleverna som har fått betyg i varje SO-ämne. För NO fick ingen av eleverna betyg i varje ämne, utan bara ett samlat betyg. Därför saknas data för kemi, fysik och biologi läsåret 2014/15.

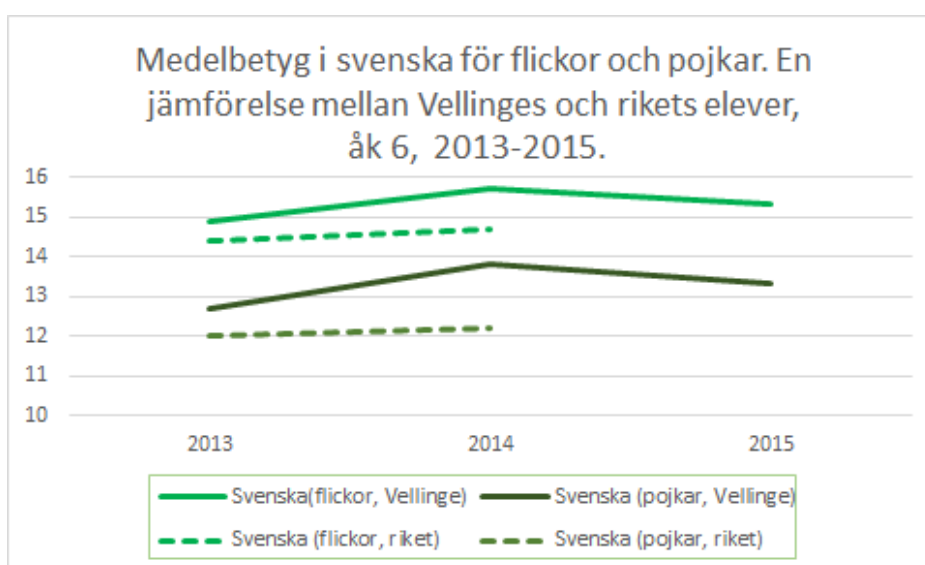

Figur 11. Skillnad mellan flickor och pojkars medelbetyg i olika ämnen, år 6, 2013-2015. För 2015 och samhällsämnen är antalet flickor 70 st och antalet pojkar 103 st dvs. 50-60 % av alla elever.

Diagrammet visar att den största skillnaden mellan flickors och pojkars betyg föreligger i ämnet svenska. Skillnaden är nästan ett helt betygssteg högre till flickornas fördel. Denna skillnad har varit densamma de senaste tre åren, 2013 - 2015.

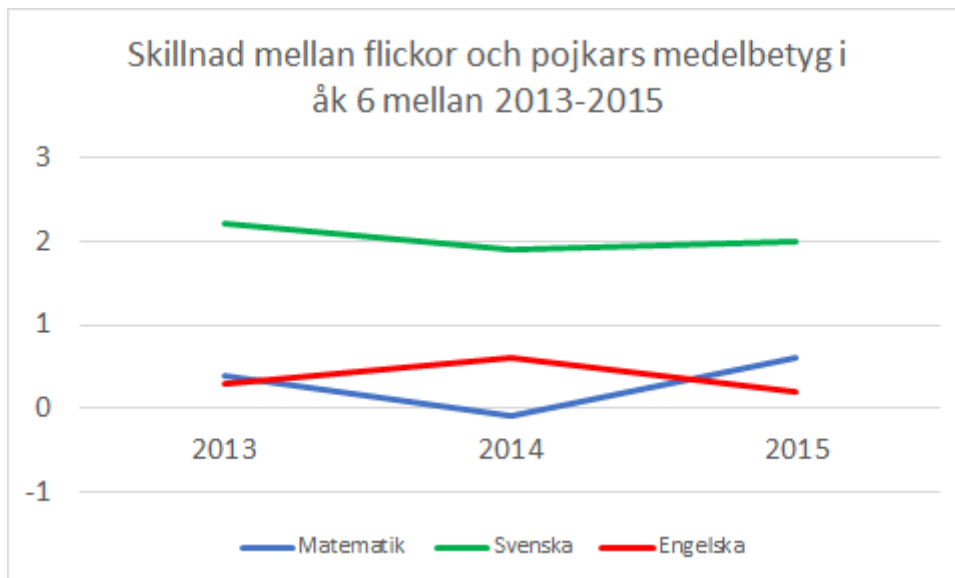
Läsåret 2013/2014 var skillnaden mellan flickors och pojkars betyg som störst om man tar hänsyn till samtliga ämnen som redovisas i diagrammet men denna skillnad har minskat under 2015.

I analysen av utvecklingen i ämnet svenska (se figur 12) framkommer en trend liknande den som gäller år 9. Vellinges pojkar har lägre betyg i svenska än Vellinges flickor men deras betyg ligger i nivå med betygen för rikets flickor. Siffror saknas för betyg i riket läsåret 2014/2015. 2014 låg pojkarna i Vellinge nästan ett helt betygssteg högre jämfört med rikets pojkar.

Figur 12. Medelbetyg i svenska för flickor och pojkar i Vellinge och riket, år 6, 2013-2015. Data från SIRIS.Skolverket.se. Data för riket, 2015 är ännu inte tillgängliga.

Skillnaden mellan flickors och pojkars betyg i svenska är alltså nästan ett betygssteg. Hur ser det ut i matematik och engelska? Detta illustreras i figur 13. Även här ser vi att skillnaden i svenskämnet är väsentlig, kring 2,0. I matematik och engelska finns inte dessa skillnader; flickor och pojkar har ungefär samma betyg. 2014 hade pojkarna t.o.m. högre betyg än flickorna i matematik.

Figur 13. Skillnad mellan flickors och pojkars medelbetyg i Vellinge, årskurs 6, 2013-2015.

Skillnader mellan betyg i årskurs 6 och betyg i årskurs 9

I denna analys diskuteras skillnader mellan flickors och pojkars betyg i årskurs 6 och årskurs 9. En jämförelse mellan årskurs 6 och årskurs 9 är inte helt relevant, eftersom inte samma elever följs i de olika årskurserna. För en relevant analys av utvecklingen mellan årskurs 6 och årskurs 9 skulle man behöva följa samma elever över tid. För att kunna förklara skillnaderna skulle betygen även behöva kopplas till olika bakgrundsfaktorer.

Vi vill ändå dra några slutsatser kring skillnaderna mellan betygen i årskurs 6 och årskurs 9. Det är tydligt att flickor har högre betyg än pojkar, men denna skillnad är mindre uttalad i årskurs 6 och mer uttalad i årskurs 9. Speciellt tydligt är det i ämnet svenska.

Sammanfattning av resultaten

Resultaten från analysen visar att elever som avslutar årskurs 9 i Vellinge kommun har högre meritvärden jämfört med elever från riket. Vid motsvarande jämförelse av andelen elever som i årskurs 9 är godkända i samtliga ämnen har Vellinge högst resultat, 93 %, jämfört med 75 % i riket. En tendens till stagnation när det gäller andel elever som är godkända i samtliga ämnen har noterats mellan 2014-2015. En utmaning för Vellinge är att minska andelen elever, 7 %, som inte får godkända betyg i alla ämnen.

Man har 2015 i Vellinge generellt sett en väldigt god korrelation mellan resultaten på nationella proven och de betyg som ges i matematik, svenska och engelska. Om resultaten på de nationella proven är ett rättvisande mätverktyg för att bedöma elevers kunskaper får eleverna i Vellinge kommun i mycket hög grad rättvisa betyg. Speciellt väl korrelerar resultaten på de nationella proven med betygen i årskurs 6. Den största avvikelser syns i årskurs 9 i ämnet matematik där flera elever (19 st) får E i betyg trots att de hade erhållit betyget F på nationella provet.

En jämförelse mellan flickors och pojkars betyg i årskurs 9 visar att flickorna har högre betyg än pojkarna i *samtliga* ämnen som analyserats. Skillnaderna mellan flickors och pojkars betyg har dessutom *ökat* i *alla* ämnen utom i engelska mellan 2013-2015.

Störst är skillnaden mellan flickors och pojkars betyg i ämnet svenska där flickornas betyg i snitt är *mer än ett helt betygssteg* högre jämfört med pojkarnas. Vid en analys över tid (2013-2015) visar det sig dessutom att pojkarnas betyg i svenska sjunker medan flickornas betyg i svenska ökar. Flickorna i Vellinge har 2015 i snitt ett resultat som är ett halvt betygssteg högre än resultatet hos rikets flickor, medan pojkarnas resultat tenderar att närma sig resultatet hos rikets pojkar. Vid en jämförelse mellan årskurs 6 och årskurs 9 har skillnaderna mellan flickor och pojkar i ämnet svenska *ökat*.

Andra undersökningar har visat att elever enklare kan tillgodogöra sig övriga skolämnens innehåll genom goda resultat i svenskämnet och därför menar många skolforskare att det är särskilt allvarligt om det just är i ämnet svenska som de stora betygsskillnaderna finns. Kunde man stimulera pojkarnas utveckling av det svenska språket tidigt är det sannolikt att de även utvecklades i de övriga skolämnena.

Vad säger forskningen?

I analysen av Vellinge kommuns siffror för läsåret 2012/13, 2013/14 och läsåret 2014/15 kan vi fastslå att kommunens elever i princip genomgående lyckas bättre i skolan både vad gäller betygsnivå och meritpoäng. Ett lyckat skolresultat beror på mera än enbart kön. Social bakgrund och etnisk tillhörighet har visat sig ha betydelse för hur väl du lyckas som elev i den svenska skolan. Mia Heikkilä kommenterar i relation till sin bok *Lärande och jämställdhet i förskola och skola* (2015) hur pojkar från medelklassen, grovt generaliserade, oftare visar att de kan ta för sig i skolsammanhang om man sätter denna grupp mot en grupp arbetarklasspojkar. Sett till Vellinge kommuns resultat för pojkarna i relation till rikets pojkar kan detta vara en förklaring till varför pojkarna i kommunen presterar bättre än pojkarna i riket då Vellinge kommun har en stor andel elever från medelklasshem.

Flickorna i kommunen lyckas generellt bättre med sina studier än pojkarna. Vad beror detta på? Orsakerna är sannolikt flera. En förklaring kan vara den skolkultur som också beforskats i andra sammanhang. I *Att lyckas i skolan* (2014) beskrivs en modern skolkultur i grundskolan som "självorganiserande" och "självreglerande". (s. 121) Föreställningen om den självreglerande individen ligger i linje med det medelklassideal som, åtminstone teoretiskt, ligger i linje med maskulina normer. Dock menar författarna till *Att lyckas i skolan* (2014) att flickor verkar hantera denna kultur bättre än pojkar. För pojkarna i Vellinge kommun verkar detta också kunna vara överensstämmande. Dock finns en viktig skillnad för pojkarna i Vellinge kommun. Generellt presterar de som omnämnt bättre än motsvarande grupp i riket. Detta kan tyda på att pojkarna i kommunen har närmare till denna medelklasskultur som bland annat beskrivs av Skeggs (2000) och som författarna till *Att lyckas i skolan* (2014) ser som en bidragande orsak till hur man lyckas i sina studier.

Trots detta kvarstår att flickorna i Vellinge har ett bättre resultat än pojkarna i kommunen. Vad beror detta på? Ett förslag är att se till hur undervisningen är organiserad. Nationella sekretariatet för genusforskning diskuterar i en kunskapsöversikt som handlar om könsskillnader i skolprestationer hur viktig lärarens roll är vid inläring. De menar att skillnaderna handlar om hur lärare bemöter flickor och pojkar och vilka förväntningar lärare har på flickor och pojkar. De anser att man som lärare måste tänka genom sin undervisning om man vill göra en förändring på lång sikt. Det kan t.ex. handla om att fundera över om ett visst arbetssätt passar för både flickor och pojkar i en viss klass. (Heikkilä 2015). Skulle man, utifrån ovanstående forskningsresultat, t.ex. kunna använda mer spelbaserad undervisning för att stimulera pojkarnas lust till inläring? Det kan också handla om att man kan behöva reflektera över hur man själv som lärare markerar skillnader mellan könen genom sitt sätt att vara kvinna eller man.

Nationella undersökningar om studievana och studiero visar också att flickor lägger ner mera tid på läsläsning än vad pojkarna gör. (SOU:64 2009). Hur mycket tid lägger pojkar respektive flickor ner på läsläsning i kommunen? Hur utformas läxorna? En annan faktor som kan vara värd att fundera kring är frågor som rör skolkultur. I *Att lyckas i skolan* (2014: 121) beskrivs hur pojkar och flickor har olika inställning till skolarbete och skolmiljön. Författarna beskriver hur pojkarna beskriver att de inte vill leva genom skolan och att pluggkultur och studier inte enbart kan fylla deras liv. Flickorna däremot ser gärna att deras liv speglas i skolan och söker snabbare en social relation till sina lärare på ett sätt som inte pojkar gör. (ibid) Andra studier om pojkar och skolprestationer visar att pojkar tilltalas av undervisning där kommunikativa förmågor premieras. (Holm 2008) Hur organiseras undervisningen? Vilka delar knyts till samhället runt omkring och hur använder sig skolorna av kollektivt lärande? Här kan finnas möjlighet att arbeta vidare i Vellinge kommun. Hur förhåller sig pojkar och flickor till studier på respektive skola? Hur ser elever på studiero och kunskapsinhämtning? Hur ser de på innehållet i de olika ämnena?

Slutligen är det väl värt att nämna att det utifrån materialet också går att utläsa att det finns skillnader inom grupperna. För flera av ämnena uppvisas hur en liten grupp pojkar både når betyget A men att en annan grupp pojkar når betyget E. Motsvarande skillnader finns också inom gruppen flickor. Den aktuella forskning om genus och kön gör också gällande att det är viktigt att se att det kan skapas flera olika förhållningssätt till skola och skolarbete också inom en grupp pojkar och flickor. (*Att lyckas i skolan* 2014: 12, 184).

Referenser

Christensson, C & Almström, M & Andersson, A & Brännström, M (2015). *Kemiämnet i Kristianstad - Vilka faktorer är viktiga för en framgångsrik undervisning?* (VIS-rapport 2015: 2). Malmö: VIS, Vetenskap i Skolan.

Heikkilä, Mia (2011). Kunskapsöversikt: Könsskillnader i skolprestationer och pojkar i utbildning.
<http://genus.se/meromgenus/teman/skola/skolprestationer/kunskapsoversikt--konsskillnader-i-skolprestationer-och-pojkar-i-utbildning> (Hämtad 151010)

Heikkilä, Mia (2015) *Jämställdhet i förskola och skola*, Liber: Stockholm.

Holm, Ann-Sofie (2008). *Relationer i skolan - en studie av feminiteter och maskuliniteter i åk 9*, Göteborgs universitet, Göteborg.

Skeggs, Beverley, (2000). *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*. Daidalos: Göteborg.

Skolverket (1999). *Samband mellan resurser och resultat*. Rapport 170.
(http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.1265!/Menu/article/attachment/99-464.pdf
(Hämtad 151001)

Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola-kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*.
http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2258 (Hämtad 151004)

Skolverket (2013). *Det svåra valet*. Rapport 394.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3075>

Skolverket. SIRIS kvalitet och resultat i skolan.
<http://siris.skolverket.se/siris/f?p=Siris:1:0>

SOU 2009:64. *Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?*
<http://www.regeringen.se/contentassets/6edeeb4cd4ff4ca9988984b68ecd25b4/flickor-och-pojkar-i-skolan---hur-jamstallt-ar-det-sou-200964> (Hämtad 151002)

Sveriges kommuner och landsting, SKL (2015). *Grundskola 2015- tema systematiskt kvalitetsarbete med SKL:s analyshandbok*.
<http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-240-9.pdf> (Hämtad 150927)

Öhrn, E, Lundahl, L & Beach, D (red) (2011). *Young people's influence and democratic education. Ethnographic studies in upper secondary schools*. London: Tufnell Press.

Öhrn, Elisabeth & Holm, Ann-Sofie (red) (2014). *Att lyckas i skolan - om skolprestationer och kön i olika undervisningspraktiker*. Göteborgs universitet, Kålleröd.
<http://hdl.handle.net/2077/37427>

Rapport nr 5

